

Beslutningsforslag nr. B 64. Fremsat den 25. november 2003 af Lars-Emil Johansen (SIU), Kuupik Kleist (IA) og Tórbjörn Jacobsen (IF)

Forslag til folketingsbeslutning

om ophævelse af kriminallovens regel om anbringelse af grønlændere på ubestemt tid i lukket anstalt i Danmark

Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingsår at tage initiativ til ophævelse af reglen i den grønlandske kriminallovs § 102 om anbringelse af grønlændere på ubestemt tid i lukket anstalt i Danmark.

Bemærkninger til forslaget

I 1963 indførte man en midlertidig foranstaltning, hvorefter visse grønlandske strafafsonere af hensyn til sikkerheden og til behandlingen blev deporteret til danske fængsler. Ordningen eksisterer stadig i dag.

Der sidder i dag 18 grønlandske fanger på grønlanderafdelingen i Anstalten ved Herstedvester, som er idømt tidsubestemt straf, samt 5 grønlandere i andre lukkede institutioner (forvaring) på ubestemt tid. Flere af dem har siddet i over 10 og 15 år. Grunden til, at de sidder i Danmark, er, at der i Grønland ikke er tilstrækkelige faciliteter og behandlingstilbud i form af et lukket fængsel med en psykiatrisk ledet afdeling, der kan tage vare på dem og under afsoningen give dem den behandling, der ifølge justitsministeriets *circulære om behandlingen af personer, der er anbragt i Anstalten ved Herstedvester i henhold til den grønlandske kriminallov*, er nødvendig for at gøre dem »egnede til ophold i anstalt i Grønland«.

Venstresocialisterne fremsatte den 5. februar 1985 beslutningsforslag nr. B 77 (folketingsåret 1984-95, jf. Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne sp. 6938, tillæg A. sp. 3121 og tillæg B. sp. 2929) om strafafsoning for overtrædelse af den grønlandske kriminallov, hvorefter regeringen opfordres til at indlede forhandlinger med det grønlandske hjemmestyre med henblik på hjemmestyrets overtagelse af ansvaret for afsoningen af straffe idømt efter den grønlandske kriminallov. I bemærkningerne til beslutningsforslaget opridses de problemer, der er forbundet med at deportere grønlandske strafafsonere til danske fængsler. Det hedder herom i bemærkningerne:

»Kriteriet for anbringelse i Danmark er, om der er tale om psykiske afvigere med behov for behandling. I Grønland er mulighederne for at anbringe psykiske afvigere meget begrænsede. Derfor anvendes især Anstalten ved Herstedvester og Sikringsanstalten i Nykøbing Sjælland.

Det er imidlertid begrænset, hvilken behandling der kan finde sted under så fremmedartede betingelser. Alene muligheden for at yde psykiatrisk bistand via tolk forekommer illusorisk. Men dertil kommer, at tolkebistanden i det hele taget er utilstrækkelig, at der

generelt er sprogvanskeligheder, at der er vanskeligheder med adgang til uddannelse (hvoraf en stor del bruges til danskundervisning), at det – i hvert fald indtil for nylig – har været vanskeligt at skaffe udgangsadresser i Danmark, at der har været bevillingsmæssige og praktiske problemer med udgang til Grønland og tilsvarende problemer med at modtage besøg fra Grønland, at regelsamlinger og forsorgsforskrifter ikke findes på grønlandsk, og at grønlandere ikke får grønlandsk mad hver dag. I Anstalten ved Herstedvester serveres eksempelvis kun grønlandsk mad én gang om ugen.

Grundlaget for en eventuel anbringelse i Anstalten ved Herstedvester består bl.a. i en udtalelse fra en dansk psykiater om den indsattes farlighed. Men den danske psykiater har i sagens natur kun yderst begrænsede forudsætninger for at leve sig ind i grønlanderenes tankegang og moral, og da undersøgelsen tillige sker ved hjælp af tolk, må psykiaterens bedømmelse omfattes med ganske stor skepsis. Grønlanderenes afhængighed af psykiaterens bedømmelse må tværtimod forventes at give sig udtryk i en ganske atypisk adfærd i forbindelse med undersøgelsen.

End ikke grønlandere med relativt godt kendskab til dansk kan forventes at udtrykke sig præcist og nuanceret, hverken i forhold til psykiateren eller i forhold til fængselspersonalet, og derfor vil reaktionen ofte bestå i indelukkethed, irritation og nervøsitet. Der er stor risiko for, at netop grønlandere vil forbruge store medicinmængder og – om muligt – andre stoffer.«

Denne beskrivelse af baggrunden for grønlandske afsoneres anbringelse i Anstalten ved Herstedvester og deres forhold dér er trods sin næsten 20 år gamle ordlyd stadig uhyggelig rammende. Dette kunne Den Nordatlantiske Gruppe ved selvsyn konstatere under sine besøg i anstalten i henholdsvis maj og oktober måned i år samt ved samtaler med socialpædagoger og bistandsværger tilknyttet stedet.

En forudsætning for, at disse anbragte, der sidder på ubestemt tid, kan gøre sig håb om igen at komme ud i friheden, er, at de får en behandling, som gør dem eg-

nede til atter at blive en del af samfundet. Denne behandling omfatter psykiatrisk og psykologisk behandling såvel som (tvungen) antabus og for de sexdømte tillige behandling med Androkur, en kemisk kur, der hæmmer kønsdriften. Problemet er, at kun halvdelen af de anbragte forstår dansk på et niveau, der gør dem i stand til at modtage psykiatrisk og psykologisk behandling. Den anden halvdel skal behandles via tolk. Da der er tale om meget svage fanger, som udæskes svar på meget personlige og ømtålelige forhold, er der mange som ikke ønsker denne behandling gennem tolk, og som derfor slet ikke modtager behandling. Derved kvalificerer de sig ikke til at komme i betragtning til en genvurdering af den tidsubestemte foranstaltning med henblik på udslusning til åben anstalt i Grønland.

Stort set alle de indsatte, der sidder på grønlander-afdelingen, har misbrugsproblemer, ligesom deres forbrydelse i de fleste tilfælde er begået under en eller anden form for rus. De ankommer således typisk med svære alkoholproblemer, sættes på en antabuskur og erstatter alkohol med hash, som i vid udstrækning er tilgængelig i Herstedvester. De tilbydes ikke behandling for deres misbrug, som ofte udgør en væsentlig

del af deres personlige problemer, man passiviserer dem, og de kommer derfor ikke i nærheden af at gøre den ekstra indsats, som kunne få dem ud af systemet.

Det er i forvejen en straf oven i straffen, at disse dømte grønlandere er anbragt i et fængsel i Danmark over 4.000 km borte fra deres hjemland. Men det er en yderligere og massivt belastende straf, at disse anbragte sidder på ubestemt tid uden noget fikspunkt, de kan orientere sig efter, så de mentalt og fagligt, f.eks. ved at opbygge uddannelses- og erhvervskompetence, kan forberede sig på en udslusning til åben anstalt i Grønland. Der er ikke noget håb eller incitament.

Amnesty International har betegnet det som umenneskeligt, grusomt og ydmygende at sende grønlandske dømte til Herstedvester på ubestemt tid og i strid med menneskerettighederne. Den Nordatlantiske Gruppe opfatter den tidsubestemte straf som et klart brud på menneskerettighederne og foreslår derfor, at Folketinget pålægger regeringen som øverste ansvarlige for kriminalforsorgen i Grønland at foranstalte en ændring af den grønlandske kriminallov, således at muligheden for at dømme grønlandere til anbringelse på ubestemt tid i lukket anstalt i Danmark fjernes.

Skriftlig fremsættelse

Lars-Emil Johansen (SIU):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af kriminallovens regel om anbringelse af grønlandere på ubestemt tid i lukket anstalt i Danmark.

(Beslutningsforslag nr. B 64).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.